

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Методичні рекомендації
до семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи
(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії» освітньої програми
«Міжнародні відносини та регіональні студії»)

Рецензенти:

В. М. Шамраєва – докторка політичних наук, професорка кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
І С. Марченко – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 4 від 25 січня 2023 року)*

- О 75 **Основи** міжнародної безпеки : методичні рекомендації до семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії» / уклад. І. О. Панова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. – 42 с.

Видання містить програму навчальної дисципліни, методичні матеріали до семінарських занять, організаційно-методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти та проведення контролю знань, методичні рекомендації до написання науково-дослідних (індивідуальних) робіт, теоретичні питання для підготовки до підсумкового контролю. Методичні рекомендації розроблені для здобувачів вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

УДК 327.57(100)(072)

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2023
© Панова І. О., уклад., 2023

ЗМІСТ

1.	Загальні положення	4
2.	Тематичний план курсу	6
3.	Програма навчальної дисципліни	7
4.	Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти.	10
5.	Методичні рекомендації до підготовки навчально-дослідного (індивідуального) завдання	26
6.	Теоретичні питання для підготовки до підсумкового контролю	30
7.	Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти та критерії оцінювання.	33
8.	Список рекомендованої літератури.	38
	Додатки	43

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма навчальної дисципліни «Основи міжнародної безпеки» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Предметом навчальної дисципліни є теоретико-методологічні та правові основи забезпечення міжнародної безпеки.

Мета викладання навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти системи спеціальних знань з міжнародної безпеки, а також умінь прогнозування ризиків та загроз національній безпеці, обґрунтування заходів для мінімізації їх негативного впливу

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи міжнародної безпеки» є:

- формування у здобувачів вищої освіти розуміння фундаментальних категорій міжнародної безпеки;

- набуття знань і вмінь виявляти джерела та ознаки, які б вказували на зародження та формування небезпеки, діагностувати ризики та загрози, прогнозувати їх наслідки, оцінювати ймовірності появи критичної ситуації;

- отримання навичок оперувати концептуальним змістом теорії та залучати її до аналізу ефективності управління міжнародною безпекою та її основними функціональними сферами, оцінки міжнародної обстановки та прогнозування геополітичного розвитку в інтересах забезпечення глобальної міжнародної безпеки.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- концептуальні основи міжнародної безпеки;
- складові елементи системи міжнародної безпеки;
- основні об'єкти і суб'єкти, форми і методи та підходи забезпечення міжнародної безпеки;

- роль і значення людського фактору щодо забезпечення міжнародної безпеки;

- головні проблеми та виклики міжнародної безпеці в умовах глобалізації;
- стадії формування загроз та небезпек;
- нормативно-правову базу, що регулює суспільні безпекові відносини;
- основні напрями державної та міжнародної політики щодо зменшення ризиків;

- пріоритетні національні інтереси України в системі міжнародної безпеки;

вміти:

- досліджувати та аналізувати критерії міжнародної безпеки;
- проводити систематизацію та узагальнення даних, виявляти ключові моменти у системі міжнародної безпеки, механізмах її реалізації;
- використовувати понятійно-категорійний апарат при аналізові інформаційної, політичної, економічної, воєнної, екологічної та інших функціональних сфер міжнародної безпеки при виборі та реалізації концептуальних підходів щодо управління міжнародної безпекою;
- аналізувати форми і методи забезпечення міжнародної безпеки;
- визначати і оцінювати показники та фактори впливу на забезпечення міжнародної безпеки в контексті зародження і переростання кризової ситуації у конфлікт;
- визначати перспективи можливих потенційних ризиків у сфері міжнародної та шляхи їх нейтралізації;
- визначати правові основи забезпечення міжнародної безпеки;
- творчо застосовувати у практичній діяльності основи мирного урегулювання конфліктів та процедури переговорних процесів з урегулювання конфліктів.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Загальна характеристика та суть права міжнародної безпеки.	10	2	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Міжнародне співробітництво, як спосіб підтримання безпеки та правопорядку. Міжнародний конфлікт. Міжнародний правопорядок.	10	4	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Міжнародна воєнна безпека.	12	4	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Міжнародна економічна безпека.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Міжнародна інформаційна безпека.	10	4	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Міжнародна екологічна безпека.	8	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Міжнародна ядерна та радіаційна безпека.	8	4	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Міжнародна соціальна безпека.	8	4	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Міжнародно-правовий режим протидії тероризму.	8	4	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Українська держава у системі міжнародної безпеки.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Навчально-дослідне (індивідуальне) завдання	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	32	16	-	-	42	-	-	-	-	-	-

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Загальна характеристика та суть права міжнародної безпеки.

Зміст поняття «право міжнародної безпеки», відмежування його від інших суміжних категорій. Становлення права міжнародної безпеки, як окремої галузі міжнародного права. Принципи права міжнародної безпеки. Джерела права міжнародної безпеки. Види міжнародної безпеки.

Література: основна [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 14, 17, 22, 23, 24, 25, 26, 28]; додаткова [3, 7, 11, 12, 15, 19].

Тема 2. Міжнародне співробітництво, як спосіб підтримання безпеки та правопорядку. Міжнародний конфлікт. Міжнародний правопорядок.

Визначення поняття «міжнародне співробітництво» та його суть. Сучасні форми міжнародного співробітництва. Суб'єкти міжнародного співробітництва.

Зміст поняття «міжнародний конфлікт». Загальна характеристика причин виникнення міжнародних конфліктів. Типологія міжнародних конфліктів. Зміст поняття «міжнародний правопорядок», підходи до його розуміння. Мета та завдання міжнародного правопорядку. Структура міжнародного правопорядку. Загальна характеристика засобів забезпечення міжнародного правопорядку. Загальна характеристика моделей міжнародної безпеки.

Література: основна [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 14, 17, 22, 23, 24, 25, 26, 28]; додаткова [3, 7, 11, 12, 15, 19].

Тема 3. Міжнародна воєнна безпека.

Зміст поняття «міжнародна воєнна безпека»: загальний огляд теоретичних положень. Система та принципи міжнародної воєнної безпеки. Джерела міжнародного права у сфері воєнної безпеки. Огляд та характеристика негативних чинників, що впливають на міжнародну воєнну безпеку. Типологія військових конфліктів. Гібридна війна. Сучасні засоби забезпечення міжнародної воєнної безпеки. Міжнародно-правовий режим роззброєння та обмеження озброєнь. Миротворчі місії.

Література: основна [1, 2, 3, 4, 5, 6, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22]; додаткова [1, 2, 3, 6, 7, 8, 11, 12, 14, 15, 19].

Тема 4. Міжнародна економічна безпека.

Підходи до визначення поняття «міжнародна економічна безпека». Спеціальні принципи міжнародної економічної безпеки. Джерела міжнародного права у сфері економічної безпеки. Характеристика чинників, що впливають на

міжнародну економічну безпеку. Міжнародні засоби забезпечення економічної безпеки.

Література: основна [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 13, 15, 18, 20, 27, 29, 30]; додаткова [3, 7, 11, 12, 15, 19].

Тема 5. Міжнародна інформаційна безпека.

Визначення поняття «міжнародна інформаційна безпека», характеристика її складових. Принципи та джерела міжнародної інформаційної безпеки. Сучасні негативні чинники, що впливають на міжнародну інформаційну безпеку. Кіберзлочини. Інформаційна війна. Система міжнародних засобів забезпечення інформаційної безпеки.

Література: основна [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 13, 15, 18, 20, 27, 29, 30]; додаткова [3, 7, 11, 12, 15, 19].

Тема 6. Міжнародна екологічна безпека.

Зміст поняття «міжнародна екологічна безпека», її зв'язок з іншими видами безпеки. Принципи та джерела міжнародного права у сфері екологічної безпеки. Суб'єктивні та об'єктивні чинники, які мають негативний вплив на міжнародну екологічну безпеку. Екоцид. Організаційні та матеріальні засоби забезпечення міжнародної екологічної безпеки. Діяльність Greenpeace. Червоний список Міжнародного союзу охорони природи.

Література: основна [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 18, 20, 33, 34, 37, 39, 40]; додаткова [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 17, 18, 19].

Тема 7. Міжнародна ядерна та радіаційна безпека.

Відмінності між поняттями «безпека» та «захищеність» у міжнародно-правових актах. Визначення понять «міжнародна ядерна безпека» та «міжнародна радіаційна безпека». Міжнародно-правовий режим ядерної та радіаційної безпеки та його нормативне забезпечення. Спеціальні принципи міжнародного права у сфері ядерної та радіаційної безпеки. Функціональне призначення та діяльність Міжнародного агентства з атомної енергії. Європейське товариство з атомної енергії. Без'ядерний статус, як особливість воєнної політики держави. Без'ядерний статус України.

Література: основна [2, 3, 5, 17, 21, 23, 25, 30]; додаткова [8, 9, 11, 12, 13, 14].

Тема 8. Міжнародна соціальна безпека.

Підходи до розуміння поняття «міжнародна соціальна безпека». Похідний характер загроз у сфері соціальної безпеки. Загальні та галузеві джерела

міжнародного права у сфері соціальної безпеки. Соціальні обов'язки держави у міжнародному праві. Загальна характеристика загроз у сфері міжнародної соціальної безпеки. Сучасні міжнародно-правові засоби забезпечення міжнародної соціальної безпеки. Проблема біженців. Сучасні питання гендерної рівності. Трудова міграція.

Література: основна [1, 15, 17, 20, 23, 24, 26, 28]; додаткова [2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 16].

Тема 9. Міжнародно-правовий режим протидії тероризму.

Визначення поняття «тероризм» та інших суміжних категорій. Суть та структура міжнародно-правового режиму протидії тероризму. Міжнародний захист прав людини в умовах протидії тероризму. Міжнародно-правове регулювання форм протидії тероризму. Проведення контртерористичних операцій.

Література: основна [2, 3, 4, 6, 14, 17, 18, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30]; додаткова [1, 2, 4, 9, 12, 14, 16, 19].

Тема 10. Українська держава у системі міжнародної безпеки.

Нормативно-правові засади участі України у міжнародних заходах у сфері безпеки. Інституційні основи національної безпеки України. Загальний огляд системи воєнної безпеки України. Нормативні та інституційні основи інших видів національної безпеки. Вектори розвитку Української держави у сфері безпеки.

Література: основна [3, 6, 17, 19, 22, 28, 29]; додаткова [2, 9, 13, 16].

4. ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Міжнародне співробітництво, як спосіб підтримання безпеки та правопорядку. Міжнародний конфлікт. Міжнародний правопорядок.	2
2	Тема 4. Міжнародна економічна безпека.	2
3	Тема 5. Міжнародна інформаційна безпека.	2
4	Тема 6. Міжнародна екологічна безпека.	2
5	Тема 7. Міжнародна ядерна та радіаційна безпека.	2
6	Тема 8. Міжнародна соціальна безпека.	2
7	Тема 9. Міжнародно-правовий режим протидії тероризму.	2
8	Тема 10. Українська держава у системі міжнародної безпеки.	2
	Разом	16

Семінар 1. Міжнародне співробітництво, як спосіб підтримання безпеки та правопорядку. Міжнародний конфлікт. Міжнародний правопорядок

Сучасний стан міжнародних відносин демонструє взаємопов'язаність їх учасників, що змушені формувати власну лінію поведінки враховуючи фактор потенційного впливу на собі подібних суб'єктів, утворюючи таким чином комплексну систему міжнародних відносин. Незважаючи на широку диференціацію способів та засобів забезпечення відносин міжнародними акторами, тим не менше, конфлікт як крайня форма забезпечення власних інтересів все ще присутній в міжнародній практиці. Більше того, сучасні міжнародні конфлікти значно трансформувалися на різних рівнях міжнародної системи, проявилися у нових сферах міжнародної кооперації та поширилися на недержавних суб'єктів міжнародних відносин. Як наслідок, теоретичні дослідження міжнародних конфліктів і міжнародного правопорядку вимагають значної уваги та формування більш досконалих методів дослідження, що повинні виробити новітні методи подолання та врегулювання міжнародних відносин згідно вимог та викликів сучасного світу.

План семінару / Питання для обговорення

1. Співвідношення понять «міжнародна», «регіональна», «національна» безпека.
2. Вплив глобалізації на міжнародну безпеку.
3. Характеристика моделей міжнародної безпеки регіонів світу:

європейський, близькосхідний, азіатсько-тихоокеанський, центральноамериканський, північноамериканський.

4. Національна, регіональна і локальна безпека суперечність інтересів та проблема узгодження їх.

Завдання самостійної роботи

1. Розглянути особливості участі суб'єктів міжнародного права у міжнародному співробітництві.
2. Дослідити міжнародний конфлікт, зокрема, надати визначення поняття та його суть.
3. Розкрити види та форми міжнародних конфліктів.
4. Дослідити міжнародний правопорядок, зокрема, надати визначення поняття та загальну характеристику структури.
5. Проаналізувати мету міжнародного правопорядку і способи її досягнення.

Література:

1. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства : пер. з англ. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 109 с.
2. Дзьобань О.П. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія. Харків : Право, 2021. 776 с.
3. Загурська-Антонюк В. Ф. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13-14. С.103-109.
4. Куц Г.М. Концептуалізація понять «національна безпека» і «державна безпека» у політико-правовому дискурсі. Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки, збірник наукових праць. Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків, 2020. Вип. 1 (20). С. 139-153.
5. Рущенко І. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. Київ : ВД «Києво-Могилянська Академія», 2020. 436 с.
6. Примуш Р. Б. Система колективної безпеки як основа національної та міжнародної безпеки. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2022. №5 С.71–75.
7. Юхименко, Петро. Глобалізація та політика національної безпеки. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 408 с.
8. Booth, Ken. *Theory of World Security*. Cambridge University Press. 2007. 489 p.
9. Chirico J. *Global Problems, Global Solutions: Prospects for a Better World*. Thousand Oaks : SAGE, 2018. 648 p.
10. Peace and Security in 2022. Overview of EU action and outlook for the future / Elena and others. Brussels, 2022. 83 p.

11. Major General (Retired) Robert Gordon. Peace Operations Training Institute. Fifth edition. Williamsburg : Peace Operations Training Institute. 2022. 179 p.

Семінар 2. Міжнародна економічна безпека

Розвиток дестабілізуючих процесів у системі світового господарства, поява глобальних викликів та поширення невизначеності умов економічної діяльності актуалізували наукові пошуки забезпечення сталого розвитку. Поглиблення взаємодії та посилення взаємозалежності між країнами потребують досліджень причинно-наслідкових зв'язків між викликами глобалізації та забезпеченням міжнародного безпекового середовища у контексті досягнення Цілей сталого розвитку, які стали важливим індикатором гармонійного збалансованого та безпечного розвитку країн світу. На тлі актуалізації концепції сталого розвитку відбувається формування нової парадигми міжнародної економічної безпеки. Економічна безпека країни виступає як підсистема міжнародної економічної безпеки, що є важливим структурним компонентом глобальної економічної безпеки, об'єктом захисту якої виступає світовий економічний порядок та сталий розвиток. Із розвитком міжнародних економічних відносин під впливом посилення глобальних викликів відбувається розширення фокусу досліджень сфери економічної безпеки.

План семінару / Питання для обговорення

1. Різновиди національної безпеки.
2. Сутність і класифікаційні характеристики економічної міжнародної безпеки.
3. Індикатори економічної безпеки.
4. Формування єдиного глобального ринку факторів виробництва, зростання міграції.
5. Розширення впливу підконтрольних розвиненим країнам світових фінансових та економічних інститутів.
6. Розширення впливу підконтрольних розвиненим країнам світових фінансових та економічних інститутів.
7. Співвідношення тіньової економіки та національної безпеки.
8. Інструменти, методи і механізми протидії криміналізації та корупції.

Завдання самостійної роботи

1. Дослідити визначення та сутність поняття «міжнародна економічна безпека».

2. Надати характеристику предмету, об'єктів та суб'єктів міжнародної економічної безпеки.
3. Виявити взаємозв'язок міжнародної економічної безпеки з іншими видами безпеки.
4. Проаналізувати спеціальні принципи міжнародної економічної безпеки.
5. Визначити джерела міжнародного права у сфері економічної безпеки, а також особливості їх основних положень.
6. Ознайомитись з міжнародно-правовим забезпеченням економічної рівності суб'єктів міжнародного права.
7. Розглянути характеристику та класифікацію негативних чинників, які впливають на міжнародну економічну безпеку.
8. Назвати організаційні засоби забезпечення міжнародної економічної безпеки.
9. Запропонувати сучасні матеріальні засоби забезпечення міжнародної економічної безпеки.

Література:

1. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства : пер. з англ. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 109 с.
2. Дзьобань О.П. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія. Харків : Право, 2021. 776 с.
3. Загурська-Антонюк В. Ф. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13-14. С.103-109.
4. Куц Г.М. Концептуалізація понять «національна безпека» і «державна безпека» у політико-правовому дискурсі. Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки, збірник наукових праць. Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків, 2020. Вип. 1 (20). С. 139-153.
5. Рущенко І. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. Київ : ВД «Києво-Могилянська Академія», 2020. 436 с.
6. Примуш Р. Б. Система колективної безпеки як основа національної та міжнародної безпеки. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2022. №5 С.71–75.
7. Юхименко, Петро. Глобалізація та політика національної безпеки. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 408 с.
8. Booth, Ken. *Theory of World Security*. Cambridge University Press. 2007. 489 p.
9. Chirico J. *Global Problems, Global Solutions: Prospects for a Better World*. Thousand Oaks : SAGE, 2018. 648 p.

10. Peace and Security in 2022. Overview of EU action and outlook for the future / Elena and others. Brussels, 2022. 83 p.
11. Major General (Retired) Robert Gordon. Peace Operations Training Institute. Fifth edition. Williamsburg : Peace Operations Training Institute. 2022. 179 p.

Семінар 3. Міжнародна інформаційна безпека

Проблема міжнародної інформаційної безпеки постала в якості самостійної наукової проблеми у дев'яностих роках ХХ сторіччя. Вона була викликана зростаючою кількістю проявів використання інформаційно-комунікаційних технологій в цілях, несумісних із задачами забезпечення міжнародної безпеки і стабільності в цивільній і військовій сферах. Проблема використання інформаційно-комунікаційних технологій привернула до себе увагу і тим, що ці технології виявились здатними здійснювати негативний вплив як на цілісність державних інфраструктур, так і реалізацію основних прав і свобод людини. Проблематика міжнародної інформаційної безпеки, як одного з ключових елементів системи міжнародної безпеки, є доволі широкою і для міжнародного права продовжує залишатись актуальною. Варто зазначити, що у перших доктринальних дослідженнях, пов'язаних із тематикою міжнародної інформаційної безпеки, превальовали питання, пов'язані із її кримінальною та військовою складовими. Це пояснюється тим, що на виокремлення саме цих питань в достатній мірі вплинули національні концепції інформаційної безпеки, прийняті в різних державах. Однак, поява нових негативних проявів використання інформаційно-комунікаційних технологій посилила увагу до цієї теми як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Окремі питання почали дедалі частіше розглядатися з позицій вирішення окремих проблем і у рамках міжнародних організацій.

План семінару / Питання для обговорення

1. Універсальність інформаційного простору.
2. Класифікація загроз в інформаційній сфері.
3. Застосування міжнародних стандартів в інформаційній сфері.
4. Поняття системи забезпечення інформаційної безпеки.
5. Методи забезпечення інформаційної безпеки.
6. Структура системи забезпечення інформаційної безпеки та її складові.
7. Впорядкування глобальної інформаційної інфраструктури.
8. Зміст та види загроз національним інтересам та національній безпеці в інформаційній сфері.
9. Державна політика національної безпеки в умовах нової інфосфери.

Завдання самостійної роботи

1. Розглянути історію становлення системи міжнародної інформаційної безпеки.
2. Надати визначення поняття «міжнародна інформаційна безпека», дослідити особливості об'єктів та суб'єктів.
3. Проаналізувати принципи міжнародного права у сфері інформаційної безпеки.
4. Вивчити класифікацію міжнародно-правових актів, які регулюють інформаційні правовідносини.
5. Охарактеризувати сучасні загрози у сфері міжнародної інформаційної безпеки.
6. Інформаційна зброя, як спосіб нанесення шкоди інформаційній безпеці.
7. Кіберзлочинність: суть та форми.
8. Поглибити знання щодо інформаційної війни, як сучасної загрози міжнародній безпеці.
9. Запропонувати організаційні та матеріальні засоби забезпечення міжнародної інформаційної безпеки.

Література:

1. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства : пер. з англ. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 109 с.
2. Дзьобань О.П. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія. Харків : Право, 2021. 776 с.
3. Загурська-Антонюк В. Ф. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13-14. С.103-109.
4. Конфлікти, що змінили світ / Наталя Іщенко (Гумба) та ін. Харків: «Фоліо», 2020. 192 с.
5. Рущенко І. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. Київ : ВД «Києво-Могилянська Академія», 2020. 436 с.
6. Почепцов Г. Фейк. Технології спотворення реальності. Київ : ВД «Києво-Могилянська Академія», 2020. 224 с.
7. Примуш Р. Б. Система колективної безпеки як основа національної та міжнародної безпеки. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2022. №5 С.71–75.
8. Baylis J. The Globalization of World Politics : An Introduction to International Relations : 7-th ed. United Kingdom : Oxford University Press, 2017. 610 p.
9. Booth, Ken. Theory of World Security. *Cambridge University Press*. 2007. 489 p.
10. Chirico J. Global Problems, Global Solutions: Prospects for a Better World.

Thousand Oaks : SAGE, 2018. 648 p.

11. Peace and Security in 2022. Overview of EU action and outlook for the future / Elena and others. Brussels, 2022. 83 p.

12. The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations. 7 th ed. / J. Baylis, S. Smith, P. Owens (eds.). Oxford : Oxford University Press, 2017. 610 p.

13. Major General (Retired) Robert Gordon. Peace Operations Training Institute. Fifth edition. Williamsburg : Peace Operations Training Institute. 2022. 179 p.

Семінар 4. Міжнародна екологічна безпека

Глобалізація світового економічного простору та інтернаціоналізація екологічних проблем спричиняють трансформацію стратегічних орієнтирів розвитку людства в напрямку досягнення збалансованості рівнів розподілу еколого-економічних благ та раціональності використання природних ресурсів між країнами. Всепланетарне зростання екологічних загроз змушує оцінювати їх як визначальні й спрямовуючі фактори в сфері розвитку міжнародних відносин та відповідних змін у геополітичній ситуації. Це пов'язано зі складністю і суперечливістю процесів взаємодії систем техногенної цивілізації та природи. Власне ці взаємодії відбуваються за своїми законами, які разом узяті спроможні транслювати синергетичні ефекти в майбутнє. Через це загрози в природній і техногенній сферах у найближчій перспективі можуть стати домінуючими. Ці загрози, в свою чергу, здатні створювати та активізувати ряд інших загроз, що проявляються винятково високим градієнтом посилення факторів ураження населення, навколишнього середовища в момент їх виникнення, акумуляції та розвитку.

План семінару / Питання для обговорення

1. Поняття екологічного ризику та його місце в системі екологічної безпеки.
2. Чинники виникнення міжнародної екологічної небезпеки.
3. Моніторинг формування, розвитку та проявів екологічної небезпеки в регіонах.
4. Глобальні екологічні проблеми.
5. Взаємозв'язок екологічної безпеки з економічною, ресурсною, енергетичною та іншими видами безпекового розвитку країн та регіонів світу.
6. Сучасні тенденції екологічної політики в розвинених країнах світу.
7. Міжнародні правові основи забезпечення екологічної безпеки.

Завдання самостійної роботи

1. Ознайомитися з поняттям міжнародної екологічної безпеки та її зв'язком з іншими видами безпеки.
2. Виокремити особливості складових міжнародної екологічної безпеки.
3. Порівняти спеціальні принципи міжнародного права у сфері екологічної безпеки.
4. Надати характеристику основних положень міжнародно-правових актів у сфері екологічної безпеки.
5. Дослідити екологічну безпеку (захищеність) людини за міжнародним правом.
6. Запропонувати загальну характеристику негативних чинників, які впливають на міжнародну екологічну безпеку.
7. Пояснити екоцид, як міжнародний злочин.
8. Охарактеризувати сучасні способи забезпечення міжнародної екологічної безпеки, а також оцінку їх дієвості.
9. Визначити неурядові міжнародні організації у системі екологічної безпеки.

Література:

1. Загурська-Антонюк В. Ф. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13-14. С.103-109.
2. Панова І. О., Довгаль О. А. Екологічна політика в процесі екологізації економічного розвитку. *Проблеми Економіки*. 2018. № 4 (38). С. 380-385
3. Панова І. О. Сутність, еволюція та характеристика сучасного етапу розвитку еколого-економічних систем. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2019. № 1 (21). С. 49-55. DOI: 10.25313/2520-2294-2019-1-4616
4. Панова І. О., Довгаль О. А. Екологічні аспекти світового соціально-економічного розвитку. *Економічний простір*. 2018. № 140. С 158-167.
5. Панова І. О. Экологизация экономики Украины в условиях глобальных вызовов. *Ефективна економіка*. 2019. № 2. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.2.42
6. Панова І. О. Екологізація економічного розвитку в умовах екологічної кризи. *Бізнес Інформ*. 2018. № 12. С. 251-255
7. Резнікова Н. В. Глобальні екологічні проблеми в сучасному світі: екологічна детермінанта міжнародних економічних відносин. Київ : Вістка, 2018. 216 с.
8. Юхименко, Петро. Глобалізація та політика національної безпеки. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 408 с.

9. Baylis J. The Globalization of World Politics : An Introduction to International Relations : 7-th ed. United Kingdom : Oxford University Press, 2017. 610 p.
10. Panova I. Conceptual framework for the ecologization of economic system. *The scientific heritage*. 2019. № 32. P. 2. P. 23-27.
11. Panova I., Dovgal O. Evolution of concepts of natural use in the context of global environmental challenges. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2018, № 9.
12. The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations. 7 th ed. / J. Baylis, S. Smith, P. Owens (eds.). Oxford : Oxford University Press, 2017. 610 p.

Семінар 5. Міжнародна ядерна та радіаційна безпека

Для розвитку міжнародного режиму ядерної безпеки особливо важливе значення мають фундаментальні законодавчі та регулюючі основи. У країнах, де експлуатуються АЕС, останнім часом реалізуються значні вдосконалення національних законодавчих та регулюючих основ безпеки. Країни, що мають дослідницькі ядерні реактори, створюють відповідні закони й незалежні регулюючі органи. На сьогодні проблемою лишається незалежність окремих регуляторів, а також невідповідність компетенції їх співробітників міжнародним стандартам. Для підвищення професіоналізму фахівців регулюючих органів світовою ядерною спільнотою створено низку міжнародних форумів, де експерти з різних країн мають змогу обмінюватися досвідом, налагоджувати ділові контакти. Найбільш знаними учасниками таких форумів є Міжнародна асоціація ядерних регулюючих органів (МАЯРО), Група з ядерної і фізичної безпеки країн «великої вісімки», Західноєвропейська асоціація ядерних регуляторів (WENRA), Форум регулюючих органів, держави яких експлуатують реактори ВВЕР.

План семінару / Питання для обговорення

1. Поняття режиму непоширення ядерної зброї.
2. Правові заходи забезпечення радіаційної безпеки.
3. Норми, правила і стандарти в галузі забезпечення ядерної та радіаційної безпеки.
4. Оцінка стану радіаційної безпеки.
5. Екологічні вимоги до розміщення, проєктування, будівництва та експлуатації ядерних об'єктів.

Завдання самостійної роботи

1. Надати визначення поняття «міжнародна ядерна безпека» та «міжнародна радіаційна безпека».
2. Висвітлити особливості ядерної та радіаційної безпеки серед інших видів міжнародної безпеки.
3. Вдосконалити знання щодо джерел міжнародного права у сфері міжнародної ядерної та радіаційної безпеки.
4. Розглянути без'ядерний режим, як основну умову забезпечення міжнародної ядерної безпеки.
5. Визначити роль міжнародного агентства з атомної енергії, розглянути правовий статус та надати аналіз діяльності.
6. Пояснити мирне використання ядерної енергії в Європейському Союзі.

Література:

1. Дзьобань О.П. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія. Харків : Право, 2021. 776 с.
2. Загурська-Антонюк В. Ф. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13-14. С.103-109.
3. Конфлікти, що змінили світ / Наталя Іщенко (Гумба) та ін. Харків: «Фоліо», 2020. 192 с.
4. Панова І. О., Довгаль О. А. Екологічні аспекти світового соціально-економічного розвитку. *Економічний простір*. 2018. № 140. С 158-167.
5. Панова І. О. Екологізація економічного розвитку в умовах екологічної кризи. *Бізнес Інформ*. 2018. № 12. С. 251-255
6. Примуш Р. Б. Система колективної безпеки як основа національної та міжнародної безпеки. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2022. №5 С.71–75.
7. Резнікова Н. В. Глобальні екологічні проблеми в сучасному світі: екологічна детермінанта міжнародних економічних відносин. Київ : Вістка, 2018. 216 с.
8. Рущенко І. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. Київ : ВД «Києво-Могилянська Академія», 2020. 436 с.
9. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. Київ : Наш формат. 2019. 608 с.
10. Юхименко, Петро. Глобалізація та політика національної безпеки. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 408 с.
11. Ядерна безпека: міжнародний та національний вимір: монографія / за заг.

ред. В.І. Розвадовського. Київ : КНТ, 2017. 223 с

12. Baylis J. The Globalization of World Politics : An Introduction to International Relations : 7-th ed. United Kingdom : Oxford University Press, 2017. 610 p.

13. Booth, Ken. Theory of World Security. Cambridge University Press. 2007. 489 p.

Семінар 6. Міжнародна соціальна безпека

Останнім часом посилюється увага до соціальних факторів розвитку суспільства і держави. У науці з'явилося багато ідей, напрямів і теорій щодо соціалізації суспільних відносин. До них належить концепція соціальної безпеки, яка сформувалася у вітчизняних дослідженнях політичних і економічних аспектів розвитку держави в умовах постсоціалістичних перетворень. Соціальна безпека перебуває поміж трьома сферами. Вона є важливою складовою національної безпеки держави. Її аналітичні методи запозичені у дисципліни «економічна безпека». А в прикладному сенсі вивчення і забезпечення належного рівня соціальної безпеки є частиною соціальної політики. Певна віддаленість від кожної з цих сфер призвела до фрагментарності у розробці проблем соціальної безпеки та її другорядного місця серед інших напрямів досліджень. Соціальна безпека, незважаючи на гостроту і вагомість, не набула розвитку як самостійний науковопрактичний напрям. Дослідження цієї проблеми наявні, проте вони мають нерегулярний, несистемний характер. Соціальна безпека не знаходить собі належного місця й у навчальному процесі, адже відповідного окремого навчального курсу в університетах немає, і ця тема лише епізодично згадується в деяких інших дисциплінах.

План семінару / Питання для обговорення

1. Міжнародні соціальна безпека: визначення поняття та його суть.
2. Особливості суб'єктів та об'єктів міжнародної соціальної безпеки.
3. Класифікація джерел міжнародного права у сфері соціальної безпеки.
4. Міжнародно-правове регулювання соціальних обов'язків держави.
5. Проблема біженців у сучасних міжнародних правовідносинах.
6. Сучасні виміри принципу гендерної рівності.
7. Міжнародна трудова міграція, як загроза у сфері соціальної безпеки.
8. Загальний огляд інших загроз у сфері міжнародної соціальної безпеки.

Завдання самостійної роботи

1. Написати есе на тему: «Вплив міжнародної трудової міграції на економіку країн Європейського Союзу». Здобувач за власним бажанням може обрати одну

або декілька країн Європейського Союзу, за яким бажає проводити наукове дослідження.

Література:

1. Конфлікти, що змінили світ / Наталя Іщенко (Гумба) та ін. Харків: «Фоліо», 2020. 192 с.
2. Примуш Р. Б. Система колективної безпеки як основа національної та міжнародної безпеки. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2022. №5 С.71–75.
3. Рущенко І. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. Київ : ВД «Києво-Могилянська Академія», 2020. 436 с.
4. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. Київ : Наш формат. 2019. 608 с.
5. Шергін С. Політологія міжнародних відносин. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 256 с.
6. Юхименко, Петро. Глобалізація та політика національної безпеки. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 408 с.
7. Baylis J. The Globalization of World Politics : An Introduction to International Relations : 7-th ed. United Kingdom : Oxford University Press, 2017. 610 p.
8. Booth, Ken. Theory of World Security. *Cambridge University Press*. 2007. 489 p.
9. Chirico J. Global Problems, Global Solutions: Prospects for a Better World. Thousand Oaks : SAGE, 2018. 648 p.
10. Peace and Security in 2022. Overview of EU action and outlook for the future / Elena and others. Brussels, 2022. 83 p.
11. The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations. 7 th ed. / J. Baylis, S. Smith, P. Owens (eds.). Oxford : Oxford University Press, 2017. 610 p.

Семінар 7. Міжнародно-правовий режим протидії тероризму

Сьогодні міжнародне співтовариство чітко усвідомлює, що однією з головних загроз його спокою і безпеки є тероризм. І це цілком слушно, зважаючи на його руйнівну природу. Масовий наступ тероризму на основні людські цінності, антигуманний характер проявів цього ганебного явища, наявність фактів практичної боротьби з тероризмом, у ході чого порушуються права людини, змушує науковців шукати й знаходити нові шляхи

підвищення ефективності заходів боротьби з тероризмом. Безумовно, пріоритетними серед них є ті, що базуються на принципах міжнародного права й відповідають міжнародним стандартам у галузі прав людини, біженському праву й міжнародному гуманітарному праву. Звідси випливає необхідність розроблення нової стратегії протидії тероризму, яка має базуватися на гуманістичних принципах, тобто в основі якої обов'язково має знаходитися людина з її інтересами, переконаннями й бажаннями.

План семінару / Питання для обговорення

1. Тероризм як довгострокова загроза безпеці держав.
2. Соціально-політична суть та види міжнародного тероризму.
3. Антитерористичні інституційні механізми.
4. Міжнародна співпраця в боротьбі з фінансуванням тероризму.
5. Аналіз Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму від 16 травня 2005 року (ратифікована Україною 31 липня 2006 року).

Завдання самостійної роботи

1. Розглянути історію становлення міжнародно-правового режиму як інструменту протидії тероризму.
2. Надати визначення поняття «тероризм». Відмежування тероризму від інших злочинів.
3. Надати загальну характеристику актів міжнародного права у сфері протидії тероризму.
4. Поглибити знання щодо інституційної основи міжнародно-правового режиму протидії тероризму.
5. Дослідити особливості захисту прав людини в умовах протидії тероризму.
6. Міжнародно-правове регулювання проведення контртерористичних операцій.
7. Загальний огляд рішень Європейського суду з прав людини щодо осіб, які засуджені за вчинення терористичних актів. Навести приклади.

Література:

1. Дзьобань О.П. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія. Харків : Право, 2021. 776 с.
2. Загурська-Антонюк В. Ф. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13-14. С.103-109.
3. Конфлікти, що змінили світ / Наталя Іщенко (Гумба) та ін. Харків: «Фоліо», 2020. 192 с.
4. Куц Г.М. Концептуалізація понять «національна безпека» і «державна

безпека» у політико-правовому дискурсі. Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки, збірник наукових праць. Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків, 2020. Вип. 1 (20). С. 139-153.

5. Примуш Р. Б. Система колективної безпеки як основа національної та міжнародної безпеки. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2022. №5 С.71–75.

6. Рущенко І. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. Київ : ВД «Києво-Могилянська Академія», 2020. 436 с.

7. Ядерна безпека: міжнародний та національний вимір: монографія / за заг. ред. В.І. Розвадовського. Київ : КНТ, 2017. 223 с

8. Baylis J. The Globalization of World Politics : An Introduction to International Relations : 7-th ed. United Kingdom : Oxford University Press, 2017. 610 p.

9. Booth, Ken. Theory of World Security. *Cambridge University Press*. 2007. 489 p.

10. Chirico J. Global Problems, Global Solutions: Prospects for a Better World. Thousand Oaks : SAGE, 2018. 648 p.

11. Peace and Security in 2022. Overview of EU action and outlook for the future / Elena and others. Brussels, 2022. 83 p.

12. Hurd I. International Organizations : Politics, Law, Practice. 3 rd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2017. 310 p.

13. Bekkers F., Louw H., Bolder P. Bianca Torossian Substantiating the Defence Strategic Challenges. *Hague Centre for Strategic Studies*. 2019. P. 56.

14. International Organization and Global Governance. 2 nd ed. / Weiss T. G., Wilkinson R. (eds.). London : Taylor & Francis Ltd, 2018. 778 p.

15. The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations. 7 th ed. / J. Baylis, S. Smith, P. Owens (eds.). Oxford : Oxford University Press, 2017. 610 p.

16. Major General (Retired) Robert Gordon. Peace Operations Training Institute. Fifth edition. Williamsburg : Peace Operations Training Institute. 2022. 179 p.

Семінар 8. Українська держава у системі міжнародної безпеки

Система безпеки України є частиною більших систем, зокрема й глобальної системи міжнародної безпеки, головними архітекторами якої є Організація об'єднаних націй та Північноатлантичний альянс (НАТО). Приналежність до згаданих систем найвищого рівня не лише формує низку тісних зв'язків між її учасниками, а й створює умови для підтримки взаємодії у

вирішенні спільних питань безпеки і дає додаткові можливості для реагування на ймовірні загрози. Для України така системна інтеграція є важливим джерелом компенсації нестачі ресурсів, насамперед військових, економічних, фінансових, особливо сьогодні, під час російської збройної агресії.

План семінару / Питання для обговорення

1. Місце України в геополітичному просторі.
2. Міжнародні відносини України в контексті національної безпеки.
3. Співробітництво України з країнами Сходу та Азії в питаннях забезпечення безпеки.
4. Еволюція співробітництва Україна – НАТО
5. Російське військове вторгнення в Україну та його вплив на світові соціально-економічні і політичні процеси.
6. Нормативно-правове регулювання миротворчої діяльності України: національний та міжнародний контекст.

Завдання самостійної роботи

1. Надати загальний огляд зовнішньополітичної діяльності держави, її членство у міжнародних організаціях.
2. Зробити доповідь за темою «Без'ядерний статус України: історія та сучасність».
3. Написати есе за темою «Система воєнної безпеки на території України: сучасні виклики та загрози».
4. Проаналізувати актуальність міжнародної інформаційної безпеки для сучасної Української держави.
5. Охарактеризувати участь України у міжнародних заходах забезпечення міжнародної соціальної безпеки.
6. Дослідити транскордонне переміщення відходів за законодавством України.

Література:

1. Гольцов А.Г. Геополітика та політична географія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 416 с.
2. Дзьобань О.П. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія. Харків : Право, 2021. 776 с.
3. Кучик О. С. Зовнішня політика України : підручник. Львів, 2018. 446 с.
4. Куц Г.М. Концептуалізація понять «національна безпека» і «державна безпека» у політико-правовому дискурсі. Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки, збірник наукових праць. Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків, 2020. Вип. 1

(20). С. 139-153.

5. Примуш Р. Б. Система колективної безпеки як основа національної та міжнародної безпеки. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2022. №5 С.71–75.

6. Румик І. І. Продовольча безпека держави: питання теорії, методології, практики: монографія. Київ : КРОК, 2020. 420 с.

7. Рущенко І. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. Київ : ВД «Києво-Могилянська Академія», 2020. 436 с.

8. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. Київ : Наш формат. 2019. 608 с.

9. Юхименко, Петро. Глобалізація та політика національної безпеки. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 408 с.

10. Ядерна безпека: міжнародний та національний вимір: монографія / за заг. ред. В.І. Розвадовського. Київ : КНТ, 2017. 223 с.

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО (ІНДИВІДУАЛЬНОГО) ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання представляє собою позааудиторну самостійну роботу здобувачів вищої освіти навчально-дослідного характеру. Воно передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей здобувачів вищої освіти і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачів вищої освіти одержують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Індивідуальне завдання передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з курсу, розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, вміння презентувати результати роботи. Індивідуальна робота виконується здобувачем вищої освіти самостійно. Він має право самостійно обрати тему роботи заздалегідь узгодивши її з викладачем. Оцінка за індивідуальне завдання враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Цілями виконання індивідуального завдання є формування:

- понятійно-аналітичного рівня знань;
- загальнокультурного рівня студентів;
- методів ведення обґрунтованої полеміки;
- умінь самостійно аналізувати, систематизувати, класифікувати та узагальнювати суттєву наукову інформацію;
- техніки публічного оприлюднення (доповіді) результатів аналітичних оглядів джерел інформації.

Науково-дослідне (індивідуальне) завдання складається з титульної сторінки (приклад оформлення наведено в Додатку А), змісту, вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків за необхідності.

Науково-дослідне (індивідуальне) завдання виконується за наступним типовим планом:

Вступ. Коротко характеризуються актуальність теми, мета, завдання і методика дослідження, ступінь вивченості проблеми, використані джерела, теоретичне і практичне значення роботи. Обсяг – 1-2 сторінки.

Основний зміст. Має містити реферативне викладення матеріалу теми. Виклад матеріалу повинен бути чітким, логічним і послідовним. Необхідно вживати терміни, властиві даній науці, уникати незрозумілих понять і складних граматичних зворотів. Обсяг до 20 сторінок.

Висновки. Повинні містити особисті короткі висновки про результати виконаної роботи, міркування стосовно досягнутої мети роботи. Обсяг до 2 сторінок.

В друкованому варіанті обсяг роботи повинен становити 25-30 стор., не враховуючи додатки.

Виконується індивідуальне завдання з додержанням усіх технічних вимог до письмових робіт. Текст має бути надрукований через 1,5 міжрядкових інтервали на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт Times New Roman, 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: ліве – 30 мм, нижнє та верхнє – 20 мм, праве – 15 мм. Робота починається з титульного аркуша, за ним розміщуються послідовно зміст, основний текст (схеми, таблиці, графіки, карти, завдання з підзаголовками відповідно до змісту роботи), список використаних джерел (не менше 15).

Назви розділів друкують великими літерами перед текстом по центру сторінки, заголовки підрозділів – малими (крім першої великої) з абзацного відступу. Переноси слів у заголовках не дозволяються. Крапку наприкінці заголовка не ставлять. Кожну структурну частину контрольної роботи (зміст, розділи, висновки, список використаних джерел, кожний додаток) необхідно починати з нової сторінки. Нумерація сторінок має бути наскрізною і подаватися арабськими цифрами вгорі праворуч сторінки.

При написанні індивідуального завдання необхідно здійснювати посилання на всі використані джерела. У списку джерел вказують лише ті з них, що дійсно використовувались. Їх слід розташовувати в алфавітній послідовності та оформляти згідно з вимогами бібліографічного опису.

Рисунки і таблиці наводяться в роботі безпосередньо після тексту за першою згадкою або на наступній сторінці. Рисунки нумеруються послідовно в межах роботи, за винятком ілюстрацій в додатках. Номер рисунка, його назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під ним. Приклад оформлення наведено в Додатку Б.

Кожна таблиця повинна мати назву, яка розміщується над таблицею. Назва і слово «Таблиця» починаються з великої літери. Приклад оформлення наведено в Додатку В.

При оцінці індивідуального завдання враховується глибина опрацювання та широта охопту теми, уміння аналізувати зібраний матеріал, грамотність та стиль викладу, якість технічного оформлення роботи.

Форма проведення підсумкового оцінювання виконаної роботи – публічна доповідь (3-4 хвилини) з подальшим відкритим обговоренням.

Оцінювання знань, продемонстрованих під час захисту роботи, проводиться з урахуванням наступних критеріїв:

- розуміння поставлених завдань, ступінь засвоєння методології їх вирішення;
- ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- знання рекомендованої літератури стосовно питань, які виносяться на захист;
- уміння захищати власну позицію та робити висновки на основі здобутих знань з дисципліни.

Орієнтовна тематика навчально-дослідних (індивідуальних) завдань

1. Історичні передумови становлення та розвитку права міжнародної безпеки.
2. Сучасні міжнародні конфлікти: загальний огляд та їх характеристика.
3. До питання актуальності та ефективності сучасних способів забезпечення міжнародного правопорядку.
4. Міжнародна воєнна безпека: сучасні загрози та способи їх усунення.
5. Гібридна війна, як загроза міжнародній безпеці.
6. Контртерористичні операції, як засіб забезпечення міжнародної безпеки.
7. Міжнародно-правові критерії правомірності обмеження прав людини в умовах протидії тероризму.
8. Міжнародна криза, як наслідок реалізації загроз у сфері економічної безпеки.
9. Міжнародно-правовий режим роззброєнь та обмеження озброєнь.
10. Діяльність неурядових міжнародних організацій, як спосіб забезпечення екологічної безпеки.
11. Сучасний стан міжнародно-правового регулювання у сфері ядерної безпеки (до питання актуальності).
12. Особливості статусу Ізраїля у сфері міжнародної ядерної безпеки.
13. «Ядерний клуб» та загрози його існування.
14. Силовий захист прав людини: міжнародно-правове регулювання.
15. Стандарти захисту інформації в країнах НАТО та ЄС.
16. Міжнародно-правовий режим захисту прав людини в умовах боротьби з тероризмом.
17. Міжнародно-правовий режим захисту цивільного населення в умовах війни та збройних конфліктів.
18. Право міжнародної безпеки та невизнані держави: теоретичні та практичні питання взаємодії.
19. Інформаційна війна та її вплив на міжнародну безпеку.
20. Міжнародно-правові критерії правомірності гуманітарних силових операцій.
21. Контроль за експортом зброї, як спосіб забезпечення міжнародної безпеки.
22. Національна безпека та міжнародна безпека: взаємозв'язок та критерії відмежування.

6. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Зміст поняття «право міжнародної безпеки».
2. Становлення права міжнародної безпеки, як окремої галузі міжнародного права.
3. Загальні принципи права міжнародної безпеки.
4. Характеристика джерел права міжнародної безпеки та їх класифікація.
5. Види міжнародної безпеки.
6. Визначення поняття «міжнародне співробітництво» та його суть.
7. Сучасні форми міжнародного співробітництва.
8. Суб'єкти міжнародного співробітництва.
9. Визначення та зміст поняття «міжнародний конфлікт».
10. Загальна характеристика причин виникнення сучасних міжнародних конфліктів.
11. Типологія міжнародних конфліктів.
12. Зміст поняття «міжнародний правопорядок», підходи до його розуміння.
13. Мета та завдання міжнародного правопорядку.
14. Структура міжнародного правопорядку.
15. Засоби забезпечення міжнародного правопорядку та їх типологія.
16. Моделі міжнародної безпеки.
17. Зміст поняття «міжнародна воєнна безпека».
18. Система міжнародної воєнної безпеки.
19. Принципи міжнародної воєнної безпеки.
20. Джерела міжнародного права у сфері воєнної безпеки.
21. Негативні чинники, що впливають на міжнародну воєнну безпеку.
22. Типологія військових конфліктів.
23. Гібридна війна.
24. Сучасні засоби забезпечення міжнародної воєнної безпеки.
25. Міжнародно-правовий режим роззброєння та обмеження озброєнь.
26. Міжнародно-правове регулювання проведення миротворчих місій.
27. Підходи до визначення поняття «міжнародна економічна безпека».
28. Спеціальні принципи міжнародної економічної безпеки.
29. Джерела міжнародного права у сфері економічної безпеки.
30. Характеристика чинників, що впливають на міжнародну економічну безпеку.
31. Міжнародні засоби забезпечення економічної безпеки.
32. Визначення поняття «міжнародна інформаційна безпека».
33. Принципи міжнародної інформаційної безпеки
34. Джерела міжнародної інформаційної безпеки.

35. Сучасні негативні чинники, що впливають на міжнародну інформаційну безпеку.
36. Кіберзлочинність.
37. Інформаційна війна.
38. Система міжнародних засобів забезпечення інформаційної безпеки.
39. Зміст поняття «міжнародна екологічна безпека».
40. Принципи міжнародної екологічної безпеки.
41. Джерела міжнародного права у сфері екологічної безпеки.
42. Суб'єктивні та об'єктивні чинники, які мають негативний вплив на міжнародну екологічну безпеку.
43. Екоцид.
44. Засоби забезпечення міжнародної екологічної безпеки.
45. Неурядові міжнародні організації у системі екологічної безпеки.
46. Екологічна безпека (захищеність) людини за міжнародним правом.
47. Визначення понять «міжнародна ядерна безпека» та «міжнародна радіаційна безпека».
48. Міжнародно-правовий режим ядерної та радіаційної безпеки.
49. Джерела міжнародного права у сфері ядерної та радіаційної безпеки.
50. Принципи ядерної та радіаційної безпеки.
51. Міжнародне агентство з атомної енергії.
52. Європейське товариство з атомної енергії.
53. Без'ядерний статус, як особливість воєнної політики держави.
54. Підходи до визначення поняття «міжнародна соціальна безпека».
55. Джерела міжнародного права у сфері соціальної безпеки.
56. Соціальні обов'язки держави у міжнародному праві.
57. Загрози у сфері міжнародної соціальної безпеки.
58. Сучасні міжнародно-правові засоби забезпечення міжнародної соціальної безпеки.
59. Європейський суд з прав людини у сфері забезпечення міжнародної соціальної безпеки.
60. Міжнародно-правове регулювання статусу біженців.
61. Гендерна рівність у сучасному міжнародному праві.
62. Міжнародно-правове регулювання трудової міграції.
63. Визначення поняття «тероризм» та інших суміжних категорій.
64. Структура міжнародно-правового режиму протидії тероризму.
65. Міжнародний захист прав людини в умовах протидії тероризму.
66. Міжнародно-правове регулювання форм протидії тероризму.
67. Міжнародно-правове регулювання проведення контртерористичних операцій.

- 68. Зовнішньополітична діяльність України у сфері міжнародної безпеки.
- 69. Без'ядерний статус України.
- 70. Система воєнної безпеки на території України.
- 71. Екологічна безпека за законодавством України.
- 72. Інформаційна безпека на території України.
- 73. Участь України у міжнародних заходах забезпечення міжнародної соціальної безпеки.
- 74. Транскордонне переміщення відходів за законодавством України.
- 75. Російське військове вторгнення в Україну та його вплив на світові соціально-економічні і політичні процеси.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Система оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань здобувачів вищої освіти може проводитися у наступних формах

- оцінювання роботи здобувачів під час практичних занять;
- оцінка за індивідуальну роботу здобувачів;
- проведення проміжного контролю;
- проведення підсумкового контролю.

Загальна оцінка з дисципліни визначається як сукупність балів, що здобувач отримує за змістовні модулі та модульний контроль.

Проміжний контроль знань здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом проведення тестування з основних навчальних елементів змістовних тем. Сума балів, яку слухачі денної форми навчання можуть набрати за першим та другим розділами, дорівнює 60.

Підсумковий контроль здійснюється у форму заліку. До заліку допускаються здобувачів вищої освіти, які мають достатню кількість балів з поточного контролю та написання і захисту індивідуального завдання. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань становить 40.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю, самостійної роботи протягом семестру та складає 100.

Максимальні значення оцінювання діяльності студента при вивченні навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Поточний контроль, самостійна робота										Разом	Залікова робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6			
60												

T1, T2 ... – теми розділів.

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав не менше 31 балу.

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль – 60 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання (есе, презентація, виступ з доповіддю)	Критерії оцінювання
3	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
2,5	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
2	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань
1,5	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання

Доповнення виступу:

1 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

0,5 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

1 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

0,5 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (екзамену): підготовка доповідей та робота на семінарських заняттях за результатами яких він набрав не менше 31 балів.

Критерії оцінювання навчально-дослідного (індивідуального) завдання з дисципліни

№	Складові роботи	Бали
1.	Оформлення відповідно вимог стандарту	1
2.	Структурно-логічна побудова роботи, актуальність теми	2
3.	Висновки	2
4.	Захист індивідуальної роботи	5
5.	Разом	10

Підсумковий семестровий контроль

Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється в університеті у формі заліку та екзамену. На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, що передбачають перевірку розуміння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу дисципліни в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування курсу.

Підсумковий контроль оцінюється у 40 балів та представлений у вигляді тестових та/або відкритих питань.

За підсумками поточного і підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для одержання заліку, становить 50 балів.

За бажанням здобувач має можливість обрати тестову форму залікового білета (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0). У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти залік в тестовій формі (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Основи міжнародної безпеки», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5750>

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

8. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства : пер. з англ. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 109 с.
2. Гольцов А.Г. Геополітика та політична географія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 416 с.
3. Дзьобань О.П. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія. Харків : Право, 2021. 776 с.
4. Загурська-Антонюк В. Ф. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13-14. С.103-109.
5. Конфлікти, що змінили світ / Наталя Іщенко (Гумба) та ін. Харків: «Фоліо», 2020. 192 с.
6. Кучик О. С. Зовнішня політика України : підручник. Львів, 2018. 446 с.
7. Куц Г.М. Концептуалізація понять «національна безпека» і «державна безпека» у політико-правовому дискурсі. Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки, збірник наукових праць. Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків, 2020. Вип. 1 (20). С. 139-153.
8. Панова І. О., Довгаль О. А. Екологічна політика в процесі екологізації економічного розвитку. *Проблеми Економіки*. 2018. № 4 (38). С. 380-385
9. Панова І. О. Сутність, еволюція та характеристика сучасного етапу розвитку еколого-економічних систем. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2019. № 1 (21). С. 49-55. DOI: 10.25313/2520-2294-2019-1-4616
10. Панова І. О., Довгаль О. А. Екологічні аспекти світового соціально-економічного розвитку. *Економічний простір*. 2018. № 140. С 158-167.
11. Панова І. О. Экологизация экономики Украины в условиях глобальных вызовов. *Ефективна економіка*. 2019. № 2. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.2.42
12. Панова І. О. Екологізація економічного розвитку в умовах екологічної кризи. *Бізнес Інформ*. 2018. № 12. С. 251-255
13. Почепцов Г. Фейк. Технології спотворення реальності. Київ : ВД «Києво-Могилянська Академія», 2020. 224 с.
14. Примуш Р. Б. Система колективної безпеки як основа національної та міжнародної безпеки. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2022. №5 С.71–75.
15. Румик І. І. Продовольча безпека держави: питання теорії, методології, практики: монографія. Київ : КРОК, 2020. 420 с.
16. Резнікова Н. В. Глобальні екологічні проблеми в сучасному світі:

- екологічна детермінанта міжнародних економічних відносин. Київ : Вістка, 2018. 216 с.
17. Рущенко І. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. Київ : ВД «Києво-Могилянська Академія», 2020. 436 с.
18. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. Київ : Наш формат. 2019. 608 с.
19. Шергін С. Політологія міжнародних відносин. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 256 с.
20. Юхименко, Петро. Глобалізація та політика національної безпеки. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 408 с.
21. Ядерна безпека: міжнародний та національний вимір: монографія / за заг. ред. В.І. Розвадовського. Київ : КНТ, 2017. 223 с
22. Baylis J. The Globalization of World Politics : An Introduction to International Relations : 7-th ed. United Kingdom : Oxford University Press, 2017. 610 p.
23. Booth, Ken. Theory of World Security. *Cambridge University Press*. 2007. 489 p.
24. Chirico J. Global Problems, Global Solutions: Prospects for a Better World. Thousand Oaks : SAGE, 2018. 648 p.
25. Peace and Security in 2022. Overview of EU action and outlook for the future / Elena and others. Brussels, 2022. 83 p.
26. Hurd I. International Organizations : Politics, Law, Practice. 3 rd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2017. 310 p.
27. Bekkers F., Louw H., Bolder P. Bianca Torossian Substantiating the Defence Strategic Challenges. *Hague Centre for Strategic Studies*. 2019. P. 56.
28. International Organization and Global Governance. 2 nd ed. / Weiss T. G., Wilkinson R. (eds.). London : Taylor & Francis Ltd, 2018. 778 p.
29. The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations. 7 th ed. / J. Baylis, S. Smith, P. Owens (eds.). Oxford : Oxford University Press, 2017. 610 p.
30. Major General (Retired) Robert Gordon. Peace Operations Training Institute. Fifth edition. Williamsburg : Peace Operations Training Institute. 2022. 179 p.

Додаткова література

1. Буяджа С. Позитивний досвід правового регулювання боротьби з кіберзлочинністю в країнах ЄС. *Європейський політичний і правовий дискурс*. 2017. Vol. 4. Iss. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpol_2017_4_4_7.
2. Власюк О.С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики: Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с.

3. Глобальна та національна безпека: підручник / В.І. Абрамов та ін. ; за заг. ред. Г.П.Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 784 с.
4. Єремєєва І.А. Проблеми трансформації міжнародних збройних конфліктів у сучасному світі. *Politicus*. 2017. №6. С.128–131.
5. Зінченко В. В. Глобалізація і глобалістика : навч. посіб. Львів : «Новий Світ-2000», 2020. 428 с
6. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. Київ : Наш Формат, 2018. 320 с.
7. Коппель О., Пархомчук О. Міжнародні відносини ХХ ст. : навчальний посібник. Київ : Друкарський двір, 2019. 390 с.
8. Ластовський В. Історія держави і права зарубіжних країн. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2017. 195 с.
9. Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети / за ред. І. Горобець та ін. Київ : Дипломатична академія України при МЗС України 2017. 436 с.
10. Мельник Л. Г. Сучасні соціально-економічні тренди: досвід ЄС та практика України у світлі промислових революцій : монографія. Суми : Сум. держ. ун-т, 2021. 336 с.
11. Недбай В. В. Світова політика сучасності: навч. посіб. Миколаїв : Швець В. Д., 2017. 237 с.
12. Панова І.О., Жеваго О.К. Історико-теоретичні аспекти дослідження формування зовнішньої політики Ісламської Республіки Іран. *«Проблеми економіки»*. 2022. № 2, т. 5. С.32–38.
13. Тіт О. Суспільні рухи як форма громадянського активізму в сучасній Україні. *Вісник Львівського ун-ту. Серія «Філософсько-політологічні студії»*. 2019. Вип. 24. С. 204–211.
14. Хаас Р. Розхитаний світ: зовнішня політика Америки і криза старого ладу / пер. з англ. Микола Климчук. Київ : Основи, 2019. 375 с.
15. Шергін С. О.. Політологія міжнародних відносин: навчальний посібник. 2-е вид., випр. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 256 с.
16. Cheberyako O. V., Kolesnyk V. F. International security in the frame of modern global challenges: Collection of scientific works. Vilnius : Mykolas Romeris University, 2018. 556 p.
17. Panova I. Conceptual framework for the ecologization of economic system. *The scientific heritage*. 2019. № 32. P. 2. P. 23-27.
18. Panova I., Dovgal O. Evolution of concepts of natural use in the context of global environmental challenges. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2018, № 9.

19. Steger M. B. Globalization : A Very Short Introduction. 4th ed. USA : Oxford University Press, 2017. 48 p.

**Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше
методичне забезпечення**

1. Закон України «Про національну безпеку України» (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України». Указ Президента України №121/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>
3. Amnesty International. URL: <https://www.amnesty.org.ua>
4. Foreign Affairs /magazine/. URL: <https://www.foreignaffairs.com>
5. Foreign Policy. URL: <https://foreignpolicy.com>
6. International Security Journal. URL: <https://direct.mit.edu/isec>
7. UN News. Global perspective Human stories. <https://news.un.org/en/>
8. UN. URL: <https://www.un.org/en/>
9. Stockholm International Peace Research Institute. URL: <https://sipri.org>
10. RAND Corporation: Global Security. URL: <https://www.rand.org/>
11. The International Institute for Strategic Studies. URL: <https://www.iiss.org>

***Зразок оформлення титульного аркушу науково-дослідного (індивідуального)
завдання***

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

**ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ
з дисципліни: «Основи міжнародної безпеки»**

на тему: «ГІБРИДНА ВІЙНА, ЯК ЗАГРОЗА МІЖНАРОДНІЙ БЕЗПЕЦІ»

Виконав:

Студент(ка) 2-го курсу
спеціальності 291 «Міжнародні
відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії».

групи УК-21

ПІБ

Перевірив:

к.екон.н., доц. Панова І.О.

Кількість балів _____

Харків – 20__

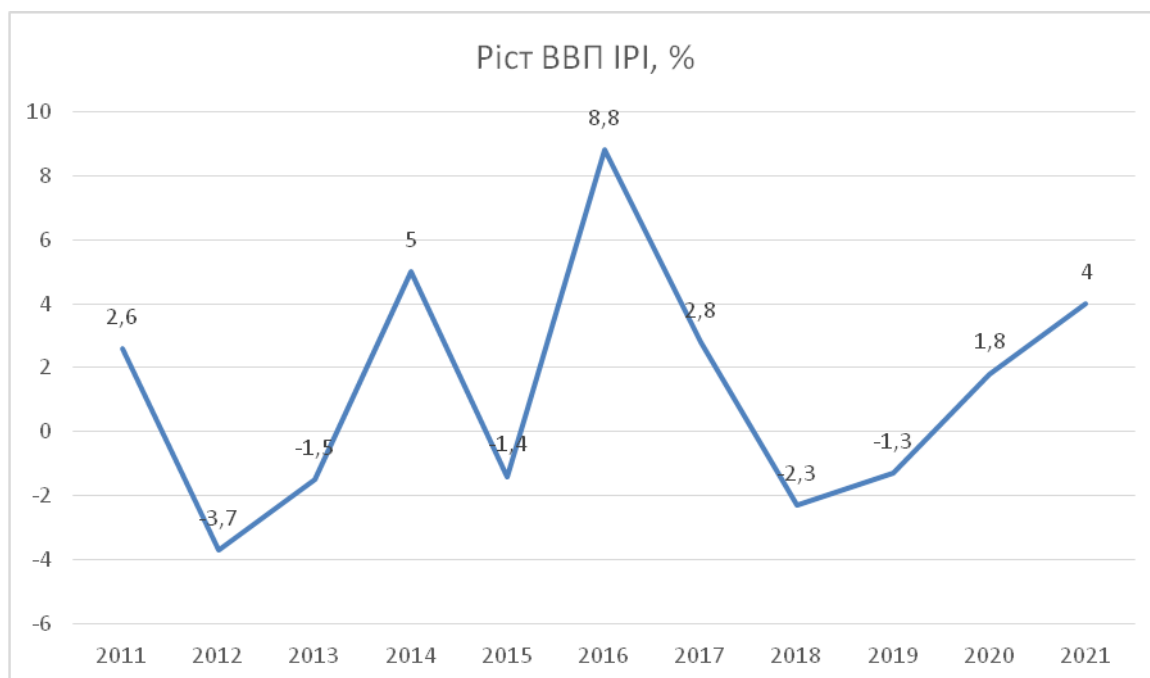
Приклад оформлення рисунків

Рис. 1.1. Динаміка росту ВВП ІПІ у 2011-2021 рр., %.

Складено автором за матеріалами: [Error! Reference source not found.;Error!
Reference source not found.]

Приклад оформлення таблиць

Таблиця 2.1

Об'єм експорту та імпорту України з ІПІ у 2012-2021 рр.

Рік	Експорт, тис. дол.	Імпорт, тис. дол.	Загальний об'єм тис. дол.
2012	1164712,6	67399,8	1232112,4
2013	793924,7	83686,8	877611,5
2014	703421,7	52954	756375,7
2015	533571,2	30517,3	564088,5
2016	705165,5	39952,2	745117,7
2017	552584,7	70059,9	622644,6
2018	433092,6	53854,8	486947,4
2019	214727,4	48956,2	263683,6
2020	258846,4	48219,3	307065,7
2021	624949,3	98775,5	723724,8

Складено автором за матеріалами: [Error! Reference source not found.]

Навчальне видання

Панова Ірина Олексіївна

ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Методичні рекомендації
до семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи
(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії» освітньої програми
«Міжнародні відносини та регіональні студії»)

В авторській редакції

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 2,63. Наклад 50 пр. Зам. № 14/23.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна